

**Zespół Państwowych Szkół Plastycznych
im. Tadeusza Makowskiego w Łodzi**

**Program
wychowawczo-profilaktyczny**

Spis treści

Wstęp.

Część I

- 1. Podstawa prawna *Programu wychowawczo-profilaktycznego.***
- 2. Podstawa prawna – profilaktyka.**
- 3. Misja szkoły.**
- 4 Cele i założenia *Programu wychowawczo- profilaktycznego.***
- 5. Model absolwenta.**
- 6. Pożądane cechy nauczyciela szkoły plastycznej.**
- 7. Zadania szkoły w związku z realizacją *Programu wychowawczo-profilaktycznego.***
- 8. Metody i sposoby realizacji *Programu wychowawczo-profilaktycznego.***
- 9. Realizacja zadań *Programu wychowawczo-profilaktycznego.***
- 10. Założenia ewaluacji *Programu wychowawczo-profilaktycznego.***

Część II

Procedury postępowania w sytuacji zagrożenia.

Część III

Realizacja *Programu wychowawczo-profilaktycznego* w roku szkolnym 2018/19

Część IV

Ewaluacja *Programu wychowawczo-profilaktycznego* za rok 2018/19. Raport.

Wstęp

W skład Zespołu Państwowych Szkół Plastycznych w Łodzi wchodzi szkoły:

1. Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych;
2. Liceum Plastyczne.

Opieką wychowawczą obejmujemy młodzież gimnazjalną i licealną. Stanowimy przy tym jedną rodzinę, dla której priorytetem działania jest sztuka i kultura oraz wartości, jakie one ze sobą niosą. *Program wychowawczo-profilaktyczny* powstał w oparciu o zadania wynikające z podstawowych funkcji szkoły, wnioski i zalecenia organów nadzorujących, wnioski z Rad Pedagogicznych i Rady Rodziców oraz Samorządu Uczniowskiego, jak również z potrzeb indywidualnych uczniów i ich rodziców. Jest dokumentem wytyczającym drogę pracy wychowawczej i profilaktycznej społeczności naszej szkoły.

Specyfika czasów, w których żyjemy, to przyspieszone tempo przemian. Zwiększyła się liczba czynników destrukcyjnych oddziałujących na młodzież, która staje wobec wyborów i decyzji często bardzo złożonych i trudnych. Skutkiem tego wzrasta liczba osób przejawiających dysfunkcje rozwojowe, szukających wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Aby przeciwdziałać tym zjawiskom, należy wychowując, podejmować na terenie szkoły działania profilaktyczne. Barbara Osińska pisze: „*Uczeń szkoły plastycznej różni się od swojego kolegi ze szkoły ogólnokształcącej. Jest on bardziej wrażliwy, podatny na załamania, często nie wierzy we własne siły lub je przecenia („jestem artystą”), jest nadpobudliwy, konfliktowy, pragnie wolności pojmowanej jako zupełna swoboda robienia tego, co się chce*”. Wśród wielu uczniowskich trudności i kłopotów, w szkole plastycznej spotyka się przypadki niewłaściwego wyboru szkoły, braku uzdolnień plastycznych, przeciążenia nauką (co wynika z nieumiejętnego rozłożenia nauki w czasie i braku nawyku pracy umysłowej). Trudności te mają znaczący wpływ na tworzenie zachowań odbiegających od przyjętych norm.

Profilaktyka, według profesora Zbigniewa Gasia, to wspomaganie w radzeniu sobie z trudnościami, ograniczanie czynników zagrażających i wzmacnianie tych, które sprzyjają rozwojowi. *Program wychowawczo-profilaktyczny* naszej szkoły zakłada ochronę uczniów przed zagrożeniami, które zakłócają ich prawidłowy rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy, uwzględnia przy tym specyfikę szkoły. Sprzyjającymi czynnikami przeciwdziałania zagrożeniom

są przedmioty artystyczne, na których nauczyciel indywidualizuje proces nauczania i wychowania, życzliwa atmosfera, pomoc nauczycieli i pedagoga szkolnego.

W szkole jest realizowana profilaktyka pierwszorzędowa – adresowana do grupy niskiego ryzyka, czyli do całej społeczności szkolnej. Działania podejmowane w jej ramach kierowane są do ludzi zdrowych i wspomagają prawidłowe procesy rozwoju fizycznego i psychicznego. Mają na celu promocję zdrowego stylu życia, zapobieganie lub zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych. Na tym poziomie oddziaływań ważne jest rozwijanie różnych umiejętności, które pozwolą każdemu radzić sobie z trudnymi sytuacjami i z przeżywanymi z nimi emocjami w życiu codziennym i w pracy artystycznej.

Działania profilaktyczne są wcześniej planowane, mają charakter różnorodny i długofalowy, dając możliwość włączenia nowych treści, stosownie do zaistniałych potrzeb. Za realizację *Programu wychowawczo-profilaktycznego* odpowiadają rodzice, wychowawcy klas wspierani przez pozostałych nauczycieli, pedagoga szkolnego oraz dyrekcję szkoły. Wychowawca formułuje *Plan prac wychowawczo-profilaktycznej* w klasie oraz plan działań na rzecz szkoły czy środowiska. *Plany pracy wychowawczo-profilaktycznej* klas są zgodne z założeniami *Programu wychowawczo-profilaktycznego* szkoły oraz z podstawą programową wszystkich przedmiotów.

Część I

1. Podstawa prawna *Programu wychowawczo-profilaktycznego*:

1. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Rozdział II (wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela, ltp. 48, 53, 70 i 72);
2. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku (Dz. U. Nr 95, poz. 425, Ustawa z 14 XII 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. 11 I 2017));
3. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 roku – Karta Nauczyciela, z późniejszymi zmianami;
4. Program Polityki Prorodzinnej Państwa, przyjęty 17 listopada 1998r. przez Komitet Społeczny Rady Ministrów, Rozdz. V;
5. Konkordat podpisany w dniu 28 lipca 1993 roku (Dz. U. z dnia 23 kwietnia 1998 roku) pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Stolicą Apostolską;
6. Europejska Karta Praw Człowieka;
7. Statut Szkoły;
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
9. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 31 sierpnia 2005 r. w sprawie ramowych statutów publicznych szkół i placówek artystycznych;
10. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.;
11. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 24 sierpnia 2011r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne szkoły i placówki artystyczne dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji. (Dz. U. 2011 nr 187 poz. 1118);
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowywania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach. (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1489);
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno -pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 532).

2. Podstawa prawna – profilaktyka:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18. 08. 2016 r. w/s zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii;
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (Dz. U. 1982 nr 35 poz. 230; z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (Dz. U. 1982 nr 35 poz. 228; z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. (Dz. U. 1996 nr 10 poz. 55; z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. (Dz. U. 2005 nr 179 poz. 1485; z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego. (Dz. U. 1994 nr 111 poz. 535; z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. (Dz. U. 2005 nr 180 poz. 1493; z późn. zm.);
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. (Dz. U. 2003 nr 26 poz. 226);
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych. (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1490);
10. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 sierpnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych. (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 993);
11. Narodowe i krajowe programy wieloletnie: Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (2014-2020).

3. Misja Szkoły.

Jesteśmy szkołą przyjazną i bezpieczną, szanujemy się nawzajem i wspieramy. Staramy się kreować w szkole świat atrakcyjny i wart zainteresowania, spójny, w którym są jednoznaczne wzorce, a my wszyscy czujemy, że się z nim identyfikujemy. Celem naszym jest przygotowanie uczniów do pracy artystycznej oraz wyposażenie ich w wiedzę i umiejętności umożliwiające dalszą naukę. Szanujemy przy tym indywidualność każdego z nich, wszak sztukę tworzyli i tworzą indywidualiści, na przykład nasz patron Tadeusz Makowski. Mamy świadomość, że skuteczność procesu wychowawczego jest uwarunkowana wspólnym jednoczącym systemem wartości uniwersalnych, obejmujących itp.: miłość, piękno, dobroć, mądrość, uczciwość, honor, tolerancję i patriotyzm.

4. Cele i założenia *Programu wychowawczo-profilaktycznego*:

Zakładamy, że podstawowym środowiskiem wychowawczym jest rodzina, którą wspiera szkoła oraz inne instytucje opiekuńczo wychowawcze. Nadrzędnym celem jest kierowanie, wspieranie i stymulowanie rozwoju uczniów w następujących wymiarach:

1. **intelektualnym** – wspieranie i stymulowanie rozwoju intelektualnego uczniów, rozwijanie myślenia naukowego, sprawnego korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, scalanie zdobywanej wiedzy i umiejętność korzystania z niej, rozwijanie umiejętności współżycia w grupie i pracy zespołowej;
2. **psychicznym** – rozwijanie u uczniów umiejętności pokonywania trudności, pomoc uczniom w kształtowaniu przemyślanych koncepcji własnego życia i realizacji przyjętych celów, zgodnych z panującymi normami; zapobieganie oraz eliminowanie postaw i zachowań takich jak agresja, spadek motywacji, brak szacunku do własnej i cudzej pracy; ważnym jest rozwijanie umiejętności społecznych (umiejętności rozwiązywania konfliktów, sprawnego komunikowania się, realistycznej oceny i akceptacji siebie oraz przekazywanie wiedzy o sobie innym, minimalizowania skutków stresu), wzbudzanie motywacji do samodoskonalenia, rozwijanie empatii, tworzenie okazji do wzmocnienia poczucia własnej wartości, pogłębianie zdolności do zachowań asertywnych, doskonalenie umiejętności podejmowania decyzji w różnych sytuacjach życiowych;
3. **kulturalnym** – rozwijanie uzdolnień plastycznych uczniów, wprowadzanie w świat sztuki, rozbudzanie wrażliwości na piękno, twórczego myślenia, poszanowania tradycji i kultury

własnego narodu i poszanowanie innych kultur, umożliwianie aktywnego uczestnictwa uczniów w życiu kulturalnym, przestrzegania zasad kulturalnego zachowania w codziennych kontaktach, rozwijanie umiejętności rozumienia, wykorzystania i refleksyjnego przetwarzania tekstów, w tym tekstów kultury;

4. **społecznym** – tworzenie wzajemnych więzi między uczniami i wychowawcami, nauczycielami, w grupie koleżeńskiej i w szerszej społeczności poprzez szacunek dla siebie i innych, zwiększanie aktywności społecznej, poszanowanie dobra wspólnego i wyrabianie postaw tolerancji i zapobieganie dyskryminacji, przygotowanie uczniów do życia poprzez ukazywanie różnorodnych aspektów życia społecznego, propagowanie idei samorządności i współodpowiedzialności za właściwe jej realizowanie; wspieranie rodziców w zakresie wychowania;

5. **zdrowotnym** – promowanie zdrowego trybu życia, zapobieganie oraz eliminowanie postaw sprzyjających powstawaniu uzależnień, zapobieganie zachowaniom ryzykownym oraz patologiom społecznym wśród uczniów szkoły, kształtowanie świadomości ekologicznej i właściwych postaw wobec środowiska naturalnego, zainteresowanie technikami pracy umysłowej i zasadami higieny psychicznej, upowszechnianie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego; zapewnienie młodzieży pomocy wychowawczej i terapeutycznej z uwzględnieniem problemów związanych ze specyfiką zawodu plastyka, rozwijanie umiejętności nauczycieli w zakresie rozpoznawania i postępowania w przypadku zagrożeń;

6. **artystycznym** – tworzenie sytuacji umożliwiających rozwój wrażliwości i uzdolnień, rozwijanie swobodnej twórczości uczniów – budowanie poczucia wartości młodego twórcy, umiejętności mocnych stron w swoim dziele, ale i świadomości tego, co można w nim udoskonalić, wzmacnianie motywacji do pracy artystycznej;

7. **moralnym i duchowym** – rozwijanie wrażliwości na wartości etyczne i duchowe.

5. Model absolwenta:

1. aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym;
2. świadomie tworzy własną filozofię życia w oparciu o system wartości uniwersalnych;
3. jest twórczy, rozwija swoje zainteresowania i pasje;
4. dąży do samorealizacji;
5. potrafi zaprezentować własną twórczość;

6. wierzy w siebie i swoje możliwości;
7. jest kulturalny;
8. dba o rozwój intelektualno-emocjonalny;
9. zachwycając się różnorodnością świata, zachowuje własną indywidualność;
10. jest otwarty, życzliwy, tolerancyjny;
11. w sposób właściwy podejmuje kontakty interpersonalne;
12. samodzielnie podejmuje decyzje i ponosi za nie odpowiedzialność;
13. jest wrażliwy na potrzeby i krzywdę innych;
14. docenia wagę więzi międzyludzkich;
15. umie współpracować w grupie;
16. jest przygotowany do studiowania;
17. posługuje się nowoczesnymi metodami zdobywania wiedzy i umiejętności;
18. adekwatnie do sytuacji i potrzeb wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności;
19. jest świadomy zagrożeń cywilizacyjnych, dba o zdrowie własne i innych oraz o środowisko naturalne;
20. jest świadomym obywatelem, zna swoje prawa i obowiązki obywatelskie oraz historię swojej ojczyzny, miasta i regionu.

6. Pożądane cechy nauczyciela szkoły plastycznej.

Nie jest możliwe kształtowanie osobowości młodego twórcy bez odpowiedniego wzorca w osobie nauczyciela. Młodzież oczekuje od nauczyciela, aby:

- znał i przestrzegał zasad i regulaminów obowiązujących w szkole;
- wspierał indywidualny rozwój ucznia;
- był sprawiedliwy w ocenie;
- budował atmosferę życzliwości, tolerancji, wzajemnego szacunku;
- szanował godność innych oraz żądał poszanowania godności własnej;
- znał potrzeby i możliwości swoich uczniów;
- jasno formułował swoje myśli oraz precyzyjnie określał swoje oczekiwania;
- posiadał wysoką kulturę osobistą;
- był kreatywny i otwarty na nowe wyzwania;
- inspirował i motywował do podejmowania samodzielnych, twórczych działań;
- wspierał w życiowych problemach, odznaczał się empatią i zrozumieniem;

- potrafił rozwiązywać sytuacje konfliktowe;
- był specjalistą w swojej dziedzinie;
- lubił swą pracę.

7. Zadania szkoły w związku z realizacją *Programu wychowawczo-profilaktycznego*:

- rozwój szkolnego środowiska wychowawczego z udziałem młodzieży, wychowawców, nauczycieli, pedagoga szkolnego, rodziców;
- wypracowanie optymalnych metod współdziałania z rodzicami w realizacji programu wychowawczego;
- wypracowanie i doskonalenie form i metod oddziaływania wychowawczego, których celem jest:
 - a) rozwój twórczej i kreatywnej osobowości ucznia;
 - b) autonomizacja, będąca warunkiem nawiązania i utrzymania prawidłowych więzi społecznych w rodzinie, szkole i klasie;

By zadanie te mogły być realizowane, muszą być przestrzegane zasady tolerancji oraz poszanowania praw i obowiązków. Zadania realizowane w *Programie wychowawczo-profilaktycznym* mieszczą się w pięciu obszarach i podlegają ewaluacji:

- **Obszar I:** Przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym i zaniedbywaniu obowiązku nauki.
- **Obszar II:** Profilaktyka uzależnień i psychoedukacja.
- **Obszar III:** Promocja zdrowego trybu życia i zasobów osobistych.
- **Obszar IV:** Bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne uczniów w szkole i poza szkołą.
- **Obszar V:** Szkoła plastyczna w kształtowaniu zrównoważonej i kreatywnej osobowości ucznia.

8. Metody i formy realizacji *Programu wychowawczo-profilaktycznego*:

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca w zespołach zadaniowych.

Zadania programu realizujemy z uwzględnieniem:

- **strategii informacyjnej** – wykłady, prelekcje, pogadanki, dyskusje, filmy edukacyjne, broszury, ulotki związane z wychowaniem i profilaktyką;

- **strategii edukacyjnej** – warsztaty, gry i zabawy, wycieczki tematyczne i turystyczno-krajoznawcze, plenery, wystawy, własna twórczość artystyczna oraz wzorce osobowe artystów, rozwijanie umiejętności psychologicznych i społecznych, realizowanej poprzez warsztaty psychoedukacyjne, bloki ćwiczeń, mini wykłady, prelekcje, wycieczki tematyczne, zajęcia z wychowawcą, spotkania ze specjalistami, pracę w oparciu o materiały źródłowe;

- **strategii interwencyjnej**, która polega na udzielaniu pomocy indywidualnej uczniom, rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu różnorodnych problemów (indywidualna praca z uczniem i rodzicem prowadzona przez pedagoga szkolnego, często przy pomocy psychologa, interwencja w środowisku szkolnym, interwencja w sytuacji kryzysu rozwojowego – wsparcie i skierowanie do specjalisty lub placówki udzielającej pomocy) – strategia ta zawiera w sobie obowiązek przestrzegania procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych; współpracujemy systematycznie z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną dla Młodzieży oraz z instytucjami wspomagającymi proces wychowawczy – Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, Miejski Ośrodek Pomocy i Terapii Uzależnień, Komenda Miejska Policji, Sąd Rodzinny, Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi.

- **strategii alternatyw** – polegającej na udzielaniu pomocy w zaspakajaniu potrzeb, np. potrzeby sukcesu, satysfakcji, przynależności, rozwijaniu i kształtowaniu zainteresowań, proponowaniu zdrowych sposobów spędzania czasu wolnego; realizowana ona jest poprzez zajęcia pozalekcyjne – dodatkowe zajęcia artystyczne, koła zainteresowań, teatr szkolny – Łódzka Scena Plastyczna 03, warsztaty umiejętności społecznych, wystawy, plenery, wycieczki, działania artystyczne na rzecz środowiska lokalnego, wolontariat.

W szkole odbywają się zajęcia z terapii pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, indywidualizuje się metody pracy z uczniami, zwłaszcza z uczniami ze SPE. Program realizuje priorytety w obszarze wychowania CEA i MEN.

9. Realizacja zadań Programu wychowawczo-profilaktycznego:

Obszar I: Przeciwdziałanie niepowodzeniom i zaniedbywaniu obowiązku nauki

Zadania	Metody i formy realizacji. Efekty
Stworzenie przyjaznej atmosfery w szkole:	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia integracyjne dla klas pierwszych i w razie potrzeby dla klas wyższych; - ustalenie tematyki godzin wychowawczych z uwzględnieniem potrzeb młodzieży; - indywidualizacja metod dydaktycznych i

<p>Zapewnienie rozwoju wychowawczych nauczycieli:</p> <p>umiejętności</p> <p>Działania opiekuńczo wychowawcze:</p> <p>Pomoc psychologiczno-pedagogiczna:</p>	<p>wychowawczych, realizacja zasad podmiotowości w odniesieniu do wszystkich członków społeczności szkolnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia warsztatowe rozwijające kompetencje społeczne uczniów z pedagogiem i psychologami. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowe relacje międzyludzkie i przyjazna atmosfera w szkole, poczucie bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego. <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty doskonalące; - rady szkoleniowe; - wspieranie samokształcenia i rozwoju osobistego nauczycieli; - współpraca z pedagogiem szkolnym. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu pracy wychowawczej w szkole; - poczucie bezpieczeństwa psychicznego nauczycieli; - wzrost aktywności i odpowiedzialności nauczycieli w obszarze dydaktyki i wychowania; <ul style="list-style-type: none"> - ewidencja uczniów wymagających opieki; - ścisła współpraca pedagoga z wychowawcami i nauczycielami; - stały kontakt z rodzicami uczniów (zebrania, kontakt poprzez Librus, kontakt osobisty z pedagogiem i nauczycielami); - podejmowanie działań wobec uczniów ze SPE i uczniów z różnymi trudnościami; - współpraca z pielęgniarką szkolną, z poradniami specjalistycznymi i instytucjami wspomagającymi proces wychowawczy; - organizacja pomocy materialnej dla uczniów (organizacja , nadzór, dokumentacja - stypendia i zasiłki szkolne, dofinansowanie obiadów, wyprawka szkolna); - współpraca z instytucjami pomocowymi (MOPS, GOPS, Piecza Zastępcza, CEA itp); <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost poczucia bezpieczeństwa psychicznego uczniów i ich rodziców; <p>indywidualizacja metod wychowawczych i dydaktycznych z uwzględnieniem zaleceń PPP w pracy z uczniem.</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca indywidualna z uczniem i rodzicem: rozmowy wspierające, konsultacje, porady; - wstępna diagnoza, skierowanie do placówki specjalistycznej;
--	---

<p>Poprawa frekwencji i ograniczanie zjawiska wagarowania:</p> <p>Terapia pedagogiczna:</p> <p>Praca z uczniem słabym:</p> <p>Praca z uczniem, któremu zostało przyznane nauczanie indywidualne:</p> <p>Rozwijanie umiejętności uczenia się:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - konstruowanie i realizacja programu pomocy dla uczniów z problemami; - współpraca z kuratorami sądowymi, opiekunami z Domu Dziecka i innych instytucji wspomagających; - kontakt z nauczycielami w sprawie indywidualizacji pracy z uczniem wg zaleceń PPP. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost poczucia bezpieczeństwa psychicznego uczniów i ich rodziców; indywidualizacja metod wychowawczych oraz dydaktycznych z uwzględnienie zaleceń PPP w pracy z uczniem; - stworzenie atmosfery życzliwości i zaufania w szkole. <ul style="list-style-type: none"> - systematyczne monitorowanie frekwencji uczniów oraz realizacji obowiązku szkolnego; - przestrzeganie procedur usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach szkolnych; - bieżące wyjaśnianie przyczyn nieobecności w szkole; - stały kontakt z rodzicami uczniów opuszczających zajęcia szkolne; - zapoznanie uczniów i rodziców z konsekwencjami wysokiej absencji na zajęciach. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa frekwencji i wyników w nauce. <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów ze SPE. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompensacja i wyrównanie szans. <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia wyrównawcze; - indywidualna praca dydaktyczna nauczyciela z uczniem. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrównanie braków i poprawa wyników w nauce. <ul style="list-style-type: none"> - indywidualna praca dydaktyczna nauczyciela z uczniem. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja podstawy programowej, promocja ucznia do klasy programowo wyższej. <ul style="list-style-type: none"> - pogadanki, dyskusje, prelekcje na godzinach wychowawczych, warsztaty. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabycie umiejętności uczenia się.
---	--

Obszar II: Profilaktyka uzależnień i psychoedukacja

Zadania	Realizacja i efekty
<p>Profilaktyka uzależnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Profilaktyka uzależnień od narkotyków; - Profilaktyka uzależnień od alkoholu; - Profilaktyka uzależnień od komputera, internetu, telefonu komórkowego; - Profilaktyka uzależnień od tytoniu; - Profilaktyka uzależnień – dopalacze. 	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z ośrodkami zajmującymi się profilaktyką uzależnień; - zajęcia warsztatowe i lekcje wychowawcze; - proponowanie młodzieży zajęć alternatywnych w szkole, wycieczki i plenery, wystawy; - współpraca z rodzicami, _kierowanie ich, w razie potrzeby, do placówek specjalistycznych; - współpraca z policją :i Strażą Miejską. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczeń ma wiedzę o uzależnieniach, wie, gdzie się zwrócić □ o pomoc; - uczeń zna alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego; - uczeń posiada umiejętności społeczne, które pozwalają mu radzić □ □ sobie z problemami.
<p>Rozpoznawanie zagrożeń dla sprawnego funkcjonowania społeczności szkolnej:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie badań diagnostycznych; rozpoznających zagrożenia i potrzeby uczniów (ankiety diagnostyczne, obserwacja, rozmowa, wywiad); - współpraca pedagoga z uczniami, nauczycielami i rodzicami; - współpraca z instytucjami wspomagającymi proces wychowawczy. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wczesne rozpoznanie zagrożeń i pomoc pedagogiczna i psychologiczna.
<p>Egzekwowanie zakazu palenia tytoniu, picia alkoholu oraz używania środków uzależniających, w szczególności podczas zajęć i wyjazdów szkolnych:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nadzór na przerwach, wyjazdach, plenerach prowadzony przez nauczycieli; - stosowanie przewidzianych dokumentami sankcji w przypadku naruszenia prawa. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie i eliminacja zachowań niepożądanych.
<p>Ochrona przed psychomanipulacją</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje wychowawcze,, etyka, religia: prelekcja, dyskusja, praca z materiałami źródłowymi. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajomość mechanizmów psychomanipulacji i wiedza, gdzie szukać pomocy.

Obszar III: Promocja zdrowego trybu życia, rozwijanie zasobów osobistych i umiejętności społecznych

Zadania	Realizacja i efekty
<p>Stworzenie warunków właściwego rozwoju fizycznego uczniów:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej i wyposażenia warunkującego prawidłowy rozwój fizyczny uczniów; - zapewnienie opieki medycznej; - program zajęć w-f oraz sportowe zajęcia pozalekcyjne. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowy rozwój fizyczny uczniów; - bezpieczeństwo w obszarze zdrowia.
<p>Kształtowanie postawy promującej szacunek dla zdrowia:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje wychowawcze; - spotkania ze specjalistami: właściwego odżywiania, higieny życia codziennego, uzależnień; - przykład własny; - promowanie uprawiania sportu, zajęcia pozalekcyjne, zawody sportowe; - warsztaty, pogadanki, mini wykłady. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szacunek dla zdrowia własnego i cudzego; - rozwijanie sprawności fizycznej, umiejętności planowania i spędzania wolnego czasu zgodne z zasadami higieny psychicznej i fizycznej.
<p>Rozwijanie umiejętności przestrzegania norm i zasad:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przestrzeganie norm postępowania, prawidłowych relacji koleżeńskich, zasad zachowań adekwatnych do miejsca i sytuacji. - zwracanie uwagi na kulturę słowa (ściśła współpraca z rodzicami w tym zakresie) - promowanie pozytywnych postaw uczniów poprzez stosowanie pochwał, nagród, dodatkowych punktów w systemie oceniania <p>Efekty:</p> <p>Poprawa kultury zachowania</p>
<p>Promocja i kształtowanie postaw prospołecznych, obywatelskich, rozwijanie postawy patriotyzmu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - praca na rzecz środowiska lokalnego: udział w akcjach charytatywnych, wolontariat; - udział w konkursach i olimpiadach; - wspieranie różnych inicjatyw społecznych; - wycieczki; - imprezy klasowe i szkolne; - uroczystości szkolne związane ze świętami narodowymi i religijnymi; - zajęcia z wychowawcą; - warsztaty psychoedukacyjne; - lekcje nt. historii szkoły i jej patrona.

<p>Samorządność jako sposób i metoda na zaangażowanie, współodpowiedzialność i twórczy udział młodzieży w życiu szkoły:</p> <p>Dbanie o właściwy rozwój emocjonalny i rozwijanie zasobów osobistych oraz umiejętności społecznych:</p>	<p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie tożsamości narodowej, uczuć patriotycznych; - nabycie świadomości obowiązków i praw obywatelskich; - rozwijanie szacunku dla symboliki, tradycji, obrzędowości; - postawa szacunku dla praw autorskich, norm i regulaminów społecznych; - potrzeba pracy dla innych; - promocja szkoły; - znajomość historii szkoły i jej patrona. <ul style="list-style-type: none"> - wybory do SU i samorządów klasowych; - praca na rzecz klasy i szkoły, (współorganizacja imprez klasowych i szkolnych); - praca na rzecz środowiska lokalnego: wolontariat, współpraca z przedszkolami i szkołami; - udział w konkursach. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności i na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego; - wyłonienie liderów; - rozwój postawy „otwartości” i wrażliwość na potrzeby innych; - potrzeba pracy dla innych; - promocja szkoły; - rozwój społeczny uczniów. <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty umiejętności społecznych osobistych, m.in. <i>warsztat integracyjny; warsztat z komunikacji interpersonalnej; „Jak się uczyć i organizować sobie pracę artystyczną?”; zarządzanie czasem; warsztat motywacyjny (motywacja do nauki); warsztat umiejętności asertywnych: „Jak radzić sobie z emocjami?”: umiejętność radzenia sobie ze stresem: moje wybory, warsztat decyzyjny, autoprezentacja; umiejętność negocjacji, stres przed maturą; warsztaty kreatywności i myślenia twórczego;</i> - wszystkie klasy mają warsztat z profilaktyki uzależnień; - lekcje z wychowawcą (pogadanka, dyskusja, praca z materiałem źródłowym, film). <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój umiejętności osobistych i społecznych.
--	--

Obszar IV: Bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne uczniów w szkole i poza szkołą

Zadania	Realizacja i efekty
<p>Określenie jasnych zasad postępowania i funkcjonowania szkoły:</p> <p>Przestrzeganie zasad BHP:</p> <p>Stworzenie i określenie warunków trzech podmiotów:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie się z regulaminami szkolnymi na radach pedagogicznych, zajęciach z wychowawcą, zebraniach z rodzicami; - ustalenie reguł pracy w grupie i na lekcjach. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajomość oraz stosowanie założeń Statutu szkoły i regulaminów; - przestrzeganie przez wszystkich (uczniowie i pracownicy) zasad funkcjonowania szkoły. <ul style="list-style-type: none"> - szkolenia pracowników i uczniów; - rady pedagogiczne szkoleniowe; - zajęcia z wychowawcą; - przestrzeganie terminów dyżurów; - przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w szkole na zajęciach lekcyjnych, pozalekcyjnych, przerwach, wycieczkach, plenerach. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przestrzeganie zasad bhp; - poprawa bezpieczeństwa w szkole. <ul style="list-style-type: none"> - wypracowanie i stosowanie w praktyce dokumentów regulujących życie szkoły: Statut, Program wychowawczo-profilaktyczny, regulamin ocen z zachowania, regulamin zwolnień z lekcji i usprawiedliwiania nieobecności ucznia w szkole, itd.; - dziennik „Librus” jako narzędzie stałego kontaktu nauczycieli z rodzicami i uczniami; - przestrzeganie zasad podmiotowości, tolerancji i szacunku przez społeczność szkolną; - współpraca z pedagogiem szkolnym; - kształtowanie właściwych postaw w relacjach międzyludzkich poprzez dawanie przykładu, uświadamianie istnienia oraz potrzeby zachowań grzecznościowych w kontaktach międzyludzkich; - wspólna praca na rzecz szkoły i środowiska. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ☐pożądane postawy w relacjach międzyludzkich: otwartość, umiejętność komunikacji międzyludzkiej – gotowość do słuchania i rozmowy, empatia, tolerancja, chęć niesienia pomocy, umiejętność rozumienia własnych emocji i emocji innych; - eliminowanie agresji i przemocy; - wzrost kultury zachowania. <ul style="list-style-type: none"> - lekcje z wychowawcą: informacje dotyczące

<p>Określenie warunków współpracy nauczyciele – uczniowie:</p>	<p>zapisów w regulaminach i dokumentach szkoły) i stosowanie się do tych zapisów; - współpraca oparta na zasadach sprawiedliwości, życzliwości i tolerancji. Efekty:- - gotowość □ do współpracy; - prawidłowe relacje międzyludzkie; - bezpieczeństwo psychiczne i fizyczne.</p>
<p>Określenie warunków współpracy nauczyciele-rodzice:</p>	<p>- zebrania z rodzicami - wyraźne określenie zadań obu stron; - zaangażowanie rodziców w pracę i życie szkoły; - uczestnictwo w organach szkoły oraz pomoc w organizacji imprez szkolnych; - współodpowiedzialność z a życie szkoły i klasy - prawidłowe relacje międzyludzkie między rodzicami i nauczycielami. Efekty: - prawidłowa współpraca między nauczycielami a rodzicami; - poczucie bezpieczeństwa psychicznego rodziców i nauczycieli; - zwiększenie aktywności rodziców na rzecz szkoły - włączanie rodziców w rozwiązywanie problemów klasy, swojego dziecka i szkoły; - integracja rodziców.</p>
<p>Pomoc uczniom klas I w adaptacji do nowych warunków:</p>	<p>- warsztaty integracyjne; - tworzenie w klasie atmosfery życzliwości i poszanowania każdego członka zespołu; - ślubowanie klas pierwszych oraz inne imprezy klasowe i szkolne; - współpraca z pedagogiem szkolnym; - diagnoza sytuacji opiekuńczo-wychowawczej w klasach pierwszych w oparciu o analizę dokumentacji; - objęcie opieką uczniów wymagających wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Efekty: - szybsza adaptacja do nowych warunków nauki.</p>
<p>Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą. Podejmowanie działań zapobiegających nieprawidłowym postawom uczniowskim:</p>	<p>- dyżury nauczycieli podczas przerw; - współpraca z policją w przypadku niepokojących sytuacji; - stosowanie regulaminowych nagród i kar; - lekcje wychowawcze (pogadanka z elementami warsztatu, dyskusja, film itp.); - rady szkoleniowe dla nauczycieli; - stosowanie się do procedur postępowania w przypadku zagrożenia; - stosowanie zasad BHP w szkole;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc psychologiczno-pedagogiczna; - diagnoza środowiska rodzinnego ucznia; - objęcie indywidualną opieką psychologiczno - pedagogiczną uczniów przejawiających zaburzenia zachowania; - utrzymywanie stałego kontaktu z instytucjami; wspierającymi wychowawczo - opiekuńczą rolę szkoły (PPP, Sąd Rodzinny, kurator sądowy, policja i in.). <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa w szkole i na zajęciach pozaszkolnych.
--	--

Obszar V: Szkoła plastyczna w kształtowaniu zrównoważonej i kreatywnej osobowości uczniów

Zadania	Realizacja i efekty
<p>Twórczy udział młodzieży w życiu szkoły i środowiska – rozwój zasobów osobistych i postaw twórczych w środowisku szkolny oraz rozwój potrzeby tworzenia i motywacji do pracy artystycznej:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - plenery – jesienny i zimowy, coroczny plener na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego; - współpraca ze szkołą na Białorusi; - konkursy i wystawy; - zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów; - współpraca z ASP w Łodzi – warsztaty i wykłady; - pogadanki na zajęciach z wychowawcą (tematyka wzory osobowe artystów do wykorzystania dla siebie, straty życiowe i artystyczne wynikające z błędów życiowych itp.); - warsztaty kreatywności i myślenia twórczego. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności twórczej młodzieży; - rozwój osobisty uczniów: wzmocnienie samooceny, nabycie świadomości swoich mocnych i słabych stron, umiejętność walki ze stresem; - nabycie umiejętności psychospołecznych, rozwój potrzeb i umiejętności twórczych, umiejętność planowania własnej drogi rozwoju.
<p>Zapewnienie wysokiego poziomu nauczania z przedmiotów ogólnokształcących i artystycznych:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie wiedzy i kompetencji nauczycieli (szkolenia, samokształcenie) - dobór uczniów (egzamininy wstępne z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych) - odpowiednie wyposażenie pracowni artystycznych i przedmiotowych; - zajęcia rozwijające zainteresowania twórcze, plenery, wystawy, konkursy, wycieczki, zajęcia pozalekcyjne; - teatr szkolny; - praca z uczniem słabym; - praca z uczniem zdolnym;

<p>Wydobywanie i rozwijanie sprawności intelektualnych i artystycznych uczniów, rozwijanie indywidualnych zainteresowań artystycznych uczniów:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia korekcyjno kompensacyjne dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; - udział uczniów w zajęciach warsztatowych proponowanych przez uczelnie wyższe różnego typu (ASP, AHE, UŁ, Politechnika i in.). <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejętność poruszania się w obszarze kulturze; - szacunek do historii i tradycji; - rozwój intelektualny, artystyczny i osobisty uczniów.
<p>Kształtowanie postawy „otwartości” na świat oraz wrażliwości na potrzeby innych ludzi:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - różne metody prowadzenia zajęć z preferencją metod aktywizujących; - stymulowanie uczniów do samodzielnej pracy twórczej; - uczenie właściwego korzystania z różnych źródeł informacji; - warsztaty psychologiczne i psychoedukacyjne, np. komunikacja, techniki uczenia się, warsztaty rozwijające twórcze myślenie, pozytywną samoocenę i mocne strony młodego artysty); - konkursy, wystawy; - zajęcia pozalekcyjne; - plenery; - teatr szkolny; - kontakt ze szkołami wyższymi różnego typu. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój intelektualny, artystyczny i osobisty uczniów, podniesieni efektów w nauce i pracy artystycznej.

10. Założenia ewaluacji Programu wychowawczo-profilaktycznego:

Zajęcia realizujące zadania programu oparte są przede wszystkim na metodach aktywnych, warsztatowych i jako takie nie podlegają ocenie. Można tu badać jedynie trafność wyboru tematyki zajęć czy poziom zadowolenia młodzieży z przeprowadzonych zajęć. Ewaluacja programu będzie polegała na systematycznym monitorowaniu zaplanowanych zadań.

Informacje niezbędne do ewaluacji pozyskiwane będą poprzez:

- rozmowy z uczniami i rodzicami;
 - wymianę uwag, spostrzeżeń i doświadczeń podczas zajęć i poza nimi;
 - obserwację;
 - ankiety prowadzone wśród uczniów;
 - analizę wytworów pracy uczniowskiej i ich zaangażowanie w działania profilaktyczne;
 - analizę dokumentów szkolnych, np. dzienniki, protokoły, plany pracy.
- . Ewaluacji podlega pięć obszarów programu. Z całości zostaje opracowany raport.

Część II

1. Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia.

Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności: narkomanią, alkoholizmem i prostytutką stały się prawem, według którego rozwiązuje się w szkole sytuacje trudne. Ich obligatoryjny charakter jest szkołom narzucony przez prawo oświatowe i wynika z zapisu w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej I Sportu z 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. W § 9 obligują one wszystkie placówki oświatowe do informowania rodziców i policji o sytuacjach kryzysowych w szkole. Natomiast w § 10 – do opracowania (zgodnie ze statutem) strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. Art. 304 § 1 kodeksu postępowania karnego nakłada na każdego, kto dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, społeczny obowiązek zawiadomienia o tym prokuratora lub policję. **Przestępstwami ściganymi z urzędu są:**

- spowodowanie uszczerbku na zdrowiu (art.156 Kodeksu Karnego) lub innego uszkodzenia ciała (art. 157 Kodeksu Karnego);
- pobicie (art. 158 paragraf 1 Kodeksu Karnego);
- narażenie na niebezpieczeństwo (art. 160 Kodeksu Karnego);
- czyn lubieżny z osobą małoletnią poniżej lat 15. (art. 200 Kodeksu Karnego);
- znęcanie się (art. 207 Kodeksu Karnego).

Nauczyciele zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy wykonywaniu swoich działań. Warto pamiętać, że zgodnie z art. 63 ust. 1

Karty Nauczyciela nauczyciel podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w Kodeksie Karnym. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są więc zobowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy jego uprawnienia zostaną naruszone. O obowiązujących procedurach w sytuacjach zagrożenia szkoła informuje rodziców na spotkaniach z rodzicami. Rodzice dokumentują fakt zapoznania się z procedurami poprzez złożenie oświadczeń i podpisów w dokumentacji szkoły. Powyższe procedury są dostępne w pokoju nauczycielskim i bibliotece szkoły.

2. Podstawa prawna stosowanych procedur:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996 r. Nr 67 poz.329 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) – art. 278;
3. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks Wykroczeń (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275, z późn. zm.) – art. 119 i art. 126;
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z późn. zm. – tekst jednolity Dz.U. z 2002r. Nr 11 poz.109 zm. /oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą);
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz.230 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198);
7. Zarządzenie nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich;
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz.U. Nr 26). W rozporządzeniu § 10 zobowiązuje szkoły i placówki do opracowania strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych, wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem;
9. Statut szkoły.

3. Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją:

I. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o jego demoralizacji (naruszanie, zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od spełniania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych) nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie dyrektora szkoły i pedagoga.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz - w ich obecności - z uczniem (zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem). Wychowawca może zaprosić na rozmowę pedagoga szkolnego. Wychowawca robi notatkę służbową ze spotkania i chowa ją do teczki wychowawcy.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy z kadrą pedagogiczną lub nie reagują na wezwanie do stawienia w szkole, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o wymienionych wyżej przejawach demoralizacji nieletniego, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich). Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.) i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
5. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który **ukończył 17 lat**, przestępstwa ściganego z urzędu lub udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 Kodeksu Postępowania Karnego, szkoła jako instytucja jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

II. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków, powinien on podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy oraz, jeśli to możliwe,

pielęgniarkę szkolną.

2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.

3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu zdrowia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.

4. Zawiadamia o fakcie dyrekcję szkoły oraz rodziców/opiekunów prawnych, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.

5. W przypadku odmowy ze strony rodziców /opiekunów prawnych odebrania dziecka, o dalszych losach ucznia- jego pozostaniu w szkole, przewiezieniu do placówki służby zdrowia, bądź też przekazania go do dyspozycji funkcjonariuszom policji – decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.

6. W przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu – jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu, a uczeń jest agresywny wobec kolegów, nauczycieli, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia, albo zagraża życiu lub zdrowiu innych – szkoła zawiadamia najbliższą jednostkę policji.

7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu, lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³) policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień lub w przypadku jej braku, do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych, na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24. godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów prawnych (oraz Sąd Rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat). Jeżeli zdarzenia, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, powtarzają się, świadczy to o jego demoralizacji. Nakłada to na szkołę obowiązek powiadomienia policji (specjalisty ds. nieletnich) lub Sądu Rodzinnego. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

8. Wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami w obecności ucznia i pedagoga szkolnego, zobowiązanie ucznia do zaniechania negatywnego zachowania, podjęcia ewentualnych działań terapeutycznych. Wychowawca sporządza notatkę służbową

III. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej

osób niepowołanych, oraz ewentualnym jej zniszczeniem, do czasu przyjazdu policji.

2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.

3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję oraz udziela informacji dotyczących szczegółów zdarzenia.

4. Sporządza dokładną notatkę z przebiegu zdarzenia.

IV. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominająca narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w **obecności innej osoby** (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. **Nauczycielowi nie wolno (nie ma prawa) samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.**

2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrekcję szkoły.

3. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.

4. W przypadku, gdy uczeń na prośbę nauczyciela nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości teczki, szkoła wzywa policję, która po przyjeździe przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.

5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim jej zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją policji. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

6. Należy pamiętać, że zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z opisywanych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat. Uczeń, który dopuszcza się powyższych czynów po ukończeniu 17 lat, popełnia

przestępstwo i podlega przepisom ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego.

V. Postępowanie wobec sprawcy czynu karalnego /przestępstwa:

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły, lub wyznaczonemu nauczycielowi pod opiekę.
4. Powiadomienie rodziców/ prawnych opiekunów ucznia.
5. Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).
7. Sporządzenie notatki służbowej.
- 8. Trzeba pamiętać, że w każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić Policję lub Sąd Rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia, prokuratora lub Policję.**

VI. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

1. Nauczyciel będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:
 - udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, ew. karetki pogotowia w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń;
 - niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły;
 - powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów ucznia;
 - niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia i sporządzenie notatki służbowej.
- 2. W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo**

przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję – tel. 997 lub 112.

VII. Postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia na terenie szkoły:

1. Osoba, która zauważy ucznia palącego papierosy na terenie szkoły powinna poinformować wychowawcę lub pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca w obecności innej osoby dorosłej ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu papierosy, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży. *[Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży, ani teczki ucznia- jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji].*
3. Wychowawca zabezpiecza papierosy i dopilnowuje, by sprawca uporządkował miejsce zdarzenia.
4. Wychowawca rozmawia z uczniem o zdarzeniu oraz wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im informację o paleniu papierosów przez dziecko.
5. Przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Sporządza notatkę o zaistniałym incydencie, którą podpisuje rodzic (opiekun) dziecka (załączona do „teczki” wychowawcy).
6. W przypadku nasilenia się zjawiska u jednego lub grupy uczniów, wychowawca powiadamia pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły oraz stosuje wobec wychowanków kary określone w Statucie Szkoły.

VIII. Procedury postępowania w sytuacjach agresywnego zachowania uczniów:

Formy zachowań agresywnych:

- bójki;
- wulgaryzmy, lekceważący i arogancki stosunek do uczniów i pracowników szkoły;
- wymuszanie, zastraszanie, podżeganie do bójek, wyzywanie;
- dewastowanie mienia szkolnego i cudzej własności;
- stworzenie zagrożenia dla życia i zdrowia własnego i innych – posiadanie niebezpiecznych

przedmiotów (środki pirotechniczne, łańcuchy, noże, zapalniczki, kije, itp.), używanie ognia na terenie szkoły i posiadanie niebezpiecznych substancji.

Postępowanie w sytuacji zachowania agresywnego uczniów:

- zdecydowane i stanowcze, całkowite przerwanie negatywnych zachowań sprawcy wobec ofiary;
- rozdzielenie stron;
- ustalenie granic – niedopuszczenie do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej;
- wezwanie wychowawcy/pedagoga (ocena zagrożenia i podjęcie decyzji o interwencji);
- powiadomienie dyrekcji, rodziców/policji;
- próba mediacji między stronami konfliktu;
- stosowanie kar określonych w Statucie Szkoły;
- sporządzenie notatki służbowej.

IX. Postępowanie w sytuacji posiadania przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły:

1. Nakłonienie ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu (jeżeli uczeń odmawia oddania przedmiotu zabronionego należy go poinformować, że ma taki obowiązek, w przypadku dalszej odmowy, uczeń ponosi konsekwencje za złamanie regulaminu szkolnego).
2. W przypadku, gdy użycie zabronionego przedmiotu może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia – natychmiastowe powiadomienie dyrekcji szkoły, która zawiadamia policję i rodziców/opiekunów prawnych.
3. Jeśli uczeń jest pod opieką kuratora, należy go również powiadomić o zaistniałej sytuacji.
4. Sporządzenie notatki służbowej.

X. Postępowanie w przypadku zachowania uniemożliwiającego prowadzenie lekcji (wulgarne zachowania w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela):

1. Upomnienie słowne, próba uspokojenia sytuacji w klasie.
2. Powiadomienie wychowawcy klasy (nagana wychowawcy).
3. W przypadku braku reakcji na interwencję nauczyciela i wychowawcy, powiadomienie dyrekcji szkoły.

4. Powiadomienie rodziców (prawnych opiekunów oraz ewentualnie kuratora sądowego).
5. Sporządzenie notatki służbowej.
6. Przyznanie punktów ujemnych z zachowania.
7. Systematyczne monitorowanie zachowania przez wychowawcę

XI. Postępowanie w sytuacji naruszenia dóbr osobistych nauczyciela lub pracownika szkoły (obelgi, groźby, agresja fizyczna, podważanie autorytetu pracownika szkoły):

1. Powiadomienie wychowawcy, dyrekcji, rodziców i ewentualnie kuratora sądowego.
2. Powiadomienie policji i Sądu Rodzinnego, wszczęcie procedur prawnych.
3. Stosowanie kar określonych w Statucie Szkoły.

XII. Procedura postępowania w przypadku złamania przez ucznia zakazu korzystania w czasie zajęć lekcyjnych z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego lub innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu:

1. Nauczyciel ma obowiązek zareagować w przypadku, gdy bez jego zgody na zajęciach lekcyjnych uczeń korzysta, dyktafonu, aparatu fotograficznego bądź innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu.
2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że w/w sprzęt został wykorzystany do zarejestrowania dźwięku lub obrazu na zajęciach ma prawo żądać od ucznia ujawnienia nagrania i przekazania mu sprzętu użytego do rejestracji (w obecności innej osoby dorosłej).
3. W przypadku, gdy nauczyciel jest pewien, że doszło do rejestracji lub gdy uczeń odmawia ujawnienia nagrania, nauczyciel powiadamia o tym fakcie wychowawcę, pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły. Zabezpiecza sprzęt wykorzystany do rejestracji w celu uniemożliwienia jej skasowania i przekazuje go wychowawcy, pedagogowi lub dyrektorowi szkoły.
4. Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczniem, ustalają okoliczności i cel użycia przez niego sprzętu rejestrującego na lekcji i za jego zgodą odtwarzają ewentualne nagranie.
5. W przypadku, gdy uczeń nadal odmawia ujawnienia nagrania lub nie chciał dobrowolnie przekazać sprzętu nauczycielowi, wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskane informacje o zdarzeniu. Przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców, zobowiązuje go do natychmiastowego skasowania ewentualnego nagrania i wyjaśnia konsekwencje związane z jego upowszechnieniem lub opublikowaniem.

Wychowawca sporządza notatkę z rozmowy (załączona do „teczki” wychowawcy). W obecności ucznia przekazuje rodzicom zatrzymany sprzęt.

6. W przypadku, gdy uczeń ponownie złamie zakaz rejestrowania zajęć lekcyjnych bez zgody nauczyciela lub upowszechnia bądź publikuje dokonane nagrania (np. w internecie), podlega karom statutowym.

XIII. Postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności:

1. Ustalenie i zatrzymanie sprawców.
2. W przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy/sprawców, rozmowa z wszystkimi osobami mogącymi się znajdować w miejscu zdarzenia w celu ustalenie sprawcy/sprawców.
3. Wezwanie rodziców.
4. W przypadku dużej szkody – obligatoryjne wezwanie policji.
5. Wszczęcie procedur prawnych mających na celu wyciągnięcie konsekwencji materialnych wobec rodziców sprawców.
6. Sporządzenie notatki służbowej.

XIV. Postępowanie w sytuacji wagarów ucznia:

1. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia telefoniczne powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów ucznia o nieobecnościach dziecka.
2. Wysłanie pisemnego zawiadomienia do rodziców/prawnych opiekunów o absencji ucznia i nie realizowaniu przez niego obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) ucznia i przeprowadza rozmowę z rodzicami w obecności ucznia. Zobowiązuje ucznia do zaniechania wagarów lub samowolnego opuszczania szkoły, a rodziców do kontrolowania frekwencji dziecka. Ustala z rodzicami strategię postępowania. Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy podpisana przez rodzica i ucznia (załączona do „teczki” wychowawcy).
3. W przypadku braku reakcji ze strony rodziców/prawnych opiekunów ucznia dyrektor szkoły ponownie wzywa rodziców na rozmowę celem wyjaśnienia sytuacji i poinformowania o konsekwencjach wynikających z nierealizowania obowiązku szkolnego przez dziecko.
4. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły

zobowiązuje pedagoga szkolnego do pisemnego powiadomienia Sądu Rodzinnego.

5. Wychowawca i pedagog sporządzają notatki służbowe.

XV. Procedury powiadamiania rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o trudnych sytuacjach wychowawczych:

1. Wychowawca powiadamia telefonicznie, osobiście lub pisemnie rodziców lub prawnych opiekunów o trudnych sytuacjach wychowawczych
2. Wychowawca sporządza notatkę służbową z powiadomienia rodziców/prawnych opiekunów.
3. W sytuacji zgłoszenia przez rodziców lub prawnych opiekunów zmiany miejsca pobytu wychowawca zobowiązany jest spisać z rodzicami oświadczenie o zmianie miejsca ich pobytu wraz z telefonem i adresem kontaktowym.
4. W przypadku braku informacji od rodziców o zmianie miejsca ich pobytu, opieka nad dzieckiem w szczególnie trudnych sytuacjach wychowawczych zostanie przekazana odpowiednim instytucjom.

XVI. Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia:

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub podjęcia informacji, że uczeń planuje podjąć próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły. **Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.** O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei;
- pozbywanie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów, pisanie listów pożegnalnych;
- unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie;
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność;
- przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań;
- przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu;

- przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.;
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych;
- fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują odpowiednie działania interwencyjne:

1. Ustalają, które z w/w przesłanek występują u danego ucznia.
2. Przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia.
3. Ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, informują, gdzie można uzyskać pomoc psychoterapeutyczną.

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych). Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

1. Nie pozostawiają ucznia samego, zapewniają mu bezpieczeństwo.
2. Informują o zagrożeniu rodziców.
3. Przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub, jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia, odpowiednim instytucjom (np. policji),

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog szkolny podejmują następujące działania:

1. Jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (lub nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły a ten rodziców/opiekunów prawnych.
2. Dyrektor szkoły, pedagog szkolny oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
3. Jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, dyrektor szkoły, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4. O próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu

podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.

5. Pedagog planuje dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.

6. W przypadku śmierci ucznia pedagog szkolny oraz wychowawca udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły.

XVII. Procedura postępowania w przypadku ciąży uczennicy:

1. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczennica jest w ciąży, nauczyciel/wychowawca informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.

2. Wychowawca z pomocą pedagoga wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) i przeprowadza rozmowę z uczennicą oraz jej rodzicami (opiekunami). Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy (załączona do „teczki” wychowawcy).

3. W przypadku potwierdzenia informacji dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami (opiekunami prawnymi) oraz wychowawcą ustalają sposób i termin realizacji obowiązku szkolnego przez uczennicę.

4. Pedagog szkolny wskazuje rodzicom możliwości skorzystania przez uczennicę i ich samych z pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły i poza nią.

5. Dyrektor zobowiązuje wychowawcę i pielęgniarkę szkolną do opieki nad uczennicą w trakcie pobytu w szkole.

XVIII. Procedura postępowania w przypadku kradzieży na terenie szkoły:

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 3/2012 Rady Pedagogicznej ZPSP im. T. Makowskiego w Łodzi z dnia 4 lutego 2013 r.

Kradzież (art. 278 kk) – zabór cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Dotyczy to również przedmiotu pozostawionego przez niego w znanym mu miejscu w zamiarze późniejszego jej zabrania. Wymóg dokonania zaboru oznacza, że nie jest możliwa kradzież rzeczy znalezionej przez sprawcę lub jemu powierzonej. Nie wyklucza to odpowiedzialności za inne przestępstwo, a mianowicie za przywłaszczenie.

Kradzież rzeczy ruchomej o wartości nieprzekraczającej 250 zł stanowi wykroczenie (art. 119 k.w.). Ograniczenie to nie dotyczy kradzieży broni, amunicji i materiałów lub przyrządów wybuchowych, które znajdują się lub mogą się znajdować na wyposażeniu pracowni przysposobienia obronnego. Kradzież tych przedmiotów jest zawsze przestępstwem, niezależnie od ich wartości. Wartość przedmiotu przestępstwa nie ma również znaczenia przy zaborze karty bankomatowej. **Wykroczeniem pozostaje również zabór w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej przedstawiającej wartość niemajątkową,** np. pamiątkowy dyplom dla właściciela lub zdjęcie osoby najbliższej (art. 126 § 1 k.w.).

Wymienione zachowania są **czynem karalnym** w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat. Natomiast z **przestępstwem** mamy do czynienia wtedy, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny. W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (Upn i art. 304 KPK).

Tryb postępowania w przypadku kradzieży na terenie szkoły. Działania w przypadku ustalenia sprawcy kradzieży:

1. Uczeń ma obowiązek zawiadomić nauczyciela prowadzącego zajęcia o kradzieży natychmiast po stwierdzeniu tego faktu.
2. Jeżeli stwierdzenie faktu kradzieży ma miejsce na przerwie uczeń powinien poinformować o tym wychowawcę, a w przypadku, gdy wychowawca jest nieobecny w danej chwili w szkole, kradzież należy zgłosić pedagogowi szkolnemu.
3. Nauczyciel lub wychowawca wyjaśnia okoliczności zdarzenia:
 - a) ustala kiedy uczeń zauważył brak skradzionej rzeczy;
 - b) ustala wartość skradzionej rzeczy;
 - c) ustala świadków zdarzenia;
 - d) ustala krąg osób podejrzanych.
4. W przypadku znalezienia skradzionej rzeczy nauczyciel powiadamia wychowawcę, pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
5. Wychowawca i pedagog szkolny spisują protokół z przebiegu zdarzenia.

6. Wychowawca powiadamia rodziców/opiekunów prawnych sprawcy kradzieży oraz rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia.
7. Dyrektor szkoły w obecności wychowawcy i pedagoga szkolnego odbywa rozmowę ze sprawcą kradzieży i jego rodzicami/opiekunami prawnymi.
8. Sprawca kradzieży zobowiązany jest do naprawienia szkody, tj. do zwrotu skradzionej rzeczy lub jej równowartości w przypadku, gdy uległa ona uszkodzeniu bądź w przypadku niemożności jej zwrotu a także do zadośćuczynienia pokrzywdzonemu szkody w formie przeprosin.
9. Dyrektor szkoły wspólnie z wychowawcą ustala sankcje wobec ucznia zgodnie z systemem kar określonych w Statucie Szkoły i przekazuje rodzicom/opiekunom prawnym informację na temat konsekwencji wyciągniętych w stosunku do ich dziecka.
10. W przypadku powtórzenia się kradzieży dokonanej przez tego samego ucznia oraz w przypadku kradzieży rzeczy o znacznej wartości, a także w przypadku braku współpracy ustalonego sprawcy kradzieży i jego rodziców/opiekunów prawnych dyrektor szkoły powiadamia policję i sąd rodzinny.

Działania w przypadku trudności z ustaleniem sprawcy i nie znalezieniem skradzionej rzeczy:

1. W przypadku nie znalezienia skradzionej rzeczy i trudności z ustaleniem sprawcy nauczyciel powiadamia wychowawcę, pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
2. Wychowawca wspólnie z pedagogiem szkolnym spisuje protokół z przebiegu zdarzenia i powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia.
3. Na podstawie protokołu z przebiegu zdarzenia dyrektor szkoły podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu, np. o zawiadomieniu policji.

Działania w przypadku dokonania kradzieży poza terenem szkoły:

1. Wychowawca powiadamia o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych sprawcy kradzieży.
2. Dyrektor szkoły w obecności wychowawcy i pedagoga szkolnego odbywa rozmowę ze sprawcą kradzieży i jego rodzicami/opiekunami prawnymi.
3. Dyrektor szkoły wspólnie z wychowawcą ustala sankcje wobec ucznia zgodnie z systemem kar określonych w Statucie Szkoły i przekazuje rodzicom/opiekunom prawnym informację na temat konsekwencji wyciągniętych w stosunku do ich dziecka.
4. O kradzieży policję informuje osoba poszkodowana.

Dalsze działania w szkole po zdarzeniu:

Krok 1. Zobowiązanie wychowawców do poruszenia problemu – wychowawca klasy ucznia, który dopuścił się kradzieży, jest zobowiązany do przeprowadzenia zajęć uczących poszanowania cudzej własności (podczas godzin z wychowawcą np. w formie prelekcji, filmu dydaktycznego, warsztatów). Wychowawca jest również zobowiązany do zintensyfikowania działań wychowawczych i profilaktycznych, związanych z problemem kradzieży wynikających z programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki. Osobą pomocną jest tu pedagog/psycholog szkolny.

Krok 2. Zaangażowanie pedagoga szkolnego do pracy ze sprawcą kradzieży – pedagog (za zgodą rodziców/opiekunów prawnych, również we współpracy z psychologiem) podejmuje indywidualną pracę z uczniem, który dopuścił się kradzieży (obserwacja zachowania ucznia, prowadzenie rozmów wyjaśniających naganność zachowania, rozpoznanie przyczyny) i, ewentualnie kieruje ucznia na dalszą terapię.

Krok 3. Stworzenie możliwości anonimowego informowania o kradzieżach – w porozumieniu z radą pedagogiczną stworzenie uczniom możliwość bezpiecznego zgłaszania informacji o wszelkich przypadkach kradzieży, jej okolicznościach oraz sprawcach. (np. założenie skrzynki, do której uczniowie będą mogli anonimowo wrzucać kartki z informacjami)

Krok 4. Zgłaszanie policji przypadku kradzieży – zgłoszenie policji przypadku kradzieży na terenie szkoły po uzyskaniu takiej informacji.

Krok 5. Uświadomienie uczniów i rodziców na temat odpowiedzialności karnej za popełnienie kradzieży – może się to odbywać w różnych formach np. prelekcja wychowawcy, czy pedagoga szkolnego, spotkanie dla uczniów i rodziców, z policją lub kuratorem sądowym, dotyczące odpowiedzialności nieletnich za popełnienie czynów karalnych.

XIX. Sposoby rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole:

Konflikt, to sytuacja, kiedy jedna ze stron widzi, że jej cele, system wartości, zachowania są sprzeczne z działalnością drugiej strony, która blokuje ich realizację. Możliwe przyczyny konfliktu to:

- tok lekcyjny;
- relacje oparte na władzy i ograniczeniu niezależności;
- rywalizacja prowadząca do pełnienia ról negatywnych;
- brak jasnych reguł życia szkolnego lub ich nieznanostwo;
- brak umiejętności porozumiewania się;

- powstanie ról ofiary i agresora.

Zachowania w sytuacjach konfliktowych reguluje Statut Szkoły i Kodeks Postępowania Administracyjnego. Sytuacje konfliktowe wewnątrz szkoły rozwiązuje dyrektor, zgodnie z zasadami hierarchii służbowej.

Rozwiązywanie konfliktów między organami szkoły:

1. Konflikty między Radą Rodziców, Samorządem Uczniowskim a Radą Pedagogiczną rozstrzyga dyrektor szkoły.

2. Konflikty między Radą Pedagogiczną, Radą Rodziców a dyrektorem szkoły rozstrzyga organ nadzoru pedagogicznego lub organ prowadzący szkołę.

3. Konflikty pomiędzy nauczycielem a uczniem rozwiązują:

- wychowawca klasy w przypadku konfliktu pomiędzy nauczycielami uczącymi w danej klasie, a uczniami tej klasy;

- Dyrektor szkoły – jeśli decyzja wychowawcy nie zakończyła konfliktu lub konflikt z uczniami dotyczy wychowawcy klasy;

- w rozwiązaniu konfliktu może pomóc pedagog szkolny, na prośbę którejś ze stron.

4. Konflikty między nauczycielami:

- postępowanie prowadzi dyrektor szkoły;

- w przypadku sporu, który nie został rozstrzygnięty przez dyrektora szkoły, strony mogą odwołać się w terminie 14 dni do organu nadzorującego lub prowadzącego szkołę.

5. Konflikty między nauczycielami a dyrektorem szkoły:

- postępowanie prowadzi organ nadzoru pedagogicznego lub organ prowadzący szkołę;

- w sytuacji zaistnienia konfliktu między dorosłymi angażowanie młodzieży w działania stron konfliktu jest niezgodne z przyjętym Statutem Szkoły.

XX. Postępowanie w czasie zagrożenia „bombowego” (przyjęcie zgłoszenia telefonicznego, znalezienie na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, przedmiotu niewiadomego pochodzenia):

1. Osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub znalazła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, niezwłocznie powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły.

2. Zabezpieczenie miejsca, w którym znajduje się podejrzany przedmiot.

3. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać!

4. Dyrektor niezwłocznie powiadamia policję lub Straż Miejską.
5. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły.
6. Jeżeli zaistnieje taka konieczność dyrektor zarządza ewakuację.
7. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
8. Po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, **akcją kieruje policja**. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

XXI. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy w rodzinie:

1. Nauczyciel przyjmuje informację, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków. Zapisuje datę i godzinę zgłoszenia.
2. Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy lub/i dyrektora/wicedyrektora szkoły.
3. Wychowawca informuje pedagoga o ile nie zrobił tego nauczyciel.
4. Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia dyrektor/ wicedyrektor lub wzywa lekarza.
5. Dyrektor/wicedyrektor/pedagog dbając o dyskrecję, przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym, o ile jest to możliwe (gdzie i kiedy doszło do zdarzenia lub zdarzeń, jaka była ich częstotliwość).
6. Pedagog na wniosek dyrektora szkoły zawiadamia lub wzywa do szkoły rodzica (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy.
7. Dyrektor podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieskiej Karty” i wyznacza pracownika, który ją przeprowadza.
8. W przypadku osoby nieletniej dyrektor/ wicedyrektor zawiadamia Sąd Rodzinny.

Metody współpracy szkoły z policją:

1. W ramach długofalowej pracy profilaktyczno-wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.

2. Koordynatorami współpracy powinni być: pedagog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich i patologii właściwej jednostki policji.

3. Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła/placówka.

W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:

- spotkania nauczycieli z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii zajmującymi się tematyką zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym;
- spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnianie czyny karalne, prawnych aspektów narkomani, wychowania w trzeźwości itp. oraz z młodszymi uczniami, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń;
- Policja jest informowana o zdarzeniach na terenie szkoły mających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz o przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży;
- Policja pomaga a szkole w rozwiązywaniu trudnych problemów, mogących mieć podłoże przestępcze
- wspólny – szkoły i policji – udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Uwaga!

Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w procedurach albo, gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji, w których obecność policji jest konieczna. Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zgłoszona dyrektorowi szkoły.

Część III

Realizacja Programu wychowawczo-profilaktycznego w roku szkolnym 2018/19:

1. Diagnoza problemów występujących w społeczności szkolnej – zadania Programu wychowawczo-profilaktycznego zostały opracowane na podstawie diagnozy, w której uwzględniono potrzeby rozwojowe uczniów oraz potrzeby wynikające ze specyfiki środowiska szkoły. Wykorzystano następujące narzędzia badawcze mające na celu określenie zachowań problemowych uczniów oraz badające potrzeby uczniów i rodziców względem szkoły:

- ✓ ankieta dla uczniów;
- ✓ obserwacja zachowania uczniów w szkole i poza nią (wycieczki, plenery itp.);
- ✓ konsultacje i rozmowy z uczniami, nauczycielami, rodzicami;
- ✓ analiza dokumentacji pedagogicznej i psychologicznej;
- ✓ analiza dokumentów i wytworów uczniów (frekwencja, wyniki w nauce i pracy artystycznej).

Problemy, które wymagają uwagi, to – trudna sytuacja materialna rodziny, brak zainteresowania problemami dziecka, przemoc w rodzinie, długotrwałe choroby, dysfunkcje i problemy z nich wynikające, fobia szkolna, złe relacje w rodzinie, nieprawidłowa struktura rodziny, złe relacje w grupie szkolnej, trudności w nauce, absencja, problemy psychoemocjonalne (niska samoocena, niedojrzałość emocjonalna, nierealistyczne oczekiwania wobec siebie i otoczenia), depresja i dystymia, problemy wynikające ze złe wybranej szkoły, podważanie autorytetu nauczyciela, brak umiejętności uczenia się i wypoczywania, indywidualizm i brak umiejętności współpracy, stres.

Trudności naszych uczniów w znacznym stopniu były spowodowane problemami emocjonalnymi o różnej genezie. Uczeń szkoły plastycznej jest podatny na załamania, często nie wierzy we własne siły lub je przecenia, ma obniżone poczucie wartości, jest nadpobudliwy, konfliktowy, wrażliwy na krytykę innych lub nadmiernie samokrytyczny. Często nie potrafi zorganizować sobie czasu tak, by mieć też czas na odpoczynek. Trudności wynikają również z braku nawyku systematycznej pracy. Pojawił się też problem zagrożeń wynikających z korzystania z „Sieci”.

Ważnym celem jest przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa fizycznego, ale i zagrożeniom bezpieczeństwa psychicznego. Istotnym elementem stało się więc:

- ✓ doskonalenie umiejętności społecznych uczniów, nauczycieli, rodziców (otwarta komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, radzenie sobie z trudnościami, umiejętność podejmowania decyzji i wyborów);
- ✓ budowanie wewnętrznej motywacji do nauki i pracy artystycznej;
- ✓ uczenie dokonywania świadomych wyborów przez uczniów i odpowiedzialności za podejmowane decyzje, również te, które związane są z zawodem plastyka;
- ✓ indywidualizacja nauczania, wychowania i opieki.

Część III

Realizacja Programu Wychowawczo-Profilaktycznego w roku szkolnym 2018/19:

1. Diagnoza problemów występujących w społeczności szkolnej – zadania *Programu wychowawczo-profilaktycznego* zostały opracowane na podstawie diagnozy, w której uwzględniono potrzeby rozwojowe uczniów oraz potrzeby wynikające ze specyfiki środowiska szkoły. Wykorzystano następujące narzędzia badawcze mające na celu określenie zachowań problemowych uczniów oraz badające potrzeby uczniów i rodziców względem szkoły:

- ✓ ankieta dla uczniów;
- ✓ obserwacja zachowania uczniów w szkole i poza nią (wycieczki, plenery itp.);
- ✓ konsultacje i rozmowy z uczniami, nauczycielami, rodzicami;
- ✓ analiza dokumentacji pedagogicznej i psychologicznej;
- ✓ analiza dokumentów i wytworów uczniów (frekwencja, wyniki w nauce i pracy artystycznej).

Problemy, które wymagają uwagi, to – trudna sytuacja materialna rodziny, brak zainteresowania problemami dziecka, przemoc w rodzinie, długotrwałe choroby, dysfunkcje i problemy z nich wynikające, fobia szkolna, złe relacje w rodzinie, nieprawidłowa struktura rodziny, złe relacje w grupie szkolnej, trudności w nauce, absencja, problemy psychoemocjonalne (niska samoocena, niedojrzałość emocjonalna, nierealistyczne oczekiwania wobec siebie i otoczenia), depresja i dystymia, problemy wynikające ze źle wybranej szkoły, podważanie autorytetu nauczyciela, brak umiejętności uczenia się i wypoczywania, indywidualizm i brak umiejętności współpracy, stres.

Trudności naszych uczniów w znacznym stopniu były spowodowane problemami

emocjonalnymi o różnej genezie. Uczeń szkoły plastycznej jest podatny na załamania, często nie wierzy we własne siły lub je przecenia, ma obniżone poczucie wartości, jest nadpobudliwy, konfliktowy, wrażliwy na krytykę innych lub nadmiernie samokrytyczny. Często nie potrafi zorganizować sobie czasu tak, by mieć też czas na odpoczynek. Trudności wynikają również z braku nawyku systematycznej pracy.

Ważnym celem jest przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa fizycznego, ale i zagrożeniom bezpieczeństwa psychicznego. Istotnym elementem stało się więc:

- ✓ doskonalenie umiejętności społecznych uczniów, nauczycieli, rodziców (otwarta komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, radzenie sobie z trudnościami, umiejętność podejmowania decyzji i wyborów);
- ✓ budowanie wewnętrznej motywacji do nauki i pracy artystycznej;
- ✓ uczenie dokonywania świadomych wyborów przez uczniów i odpowiedzialności za podejmowane decyzje, również te, które związane są z zawodem plastyka;
- ✓ indywidualizacja nauczania, wychowania i opieki.

Priorytety w obszarze wychowania i profilaktyki w roku szk. 2018/19

- a. Wychowanie do wartości
- b. Kształtowanie patriotycznych postaw uczniów
- c. Rozwijanie kreatywności, samodzielności i innowacyjności uczniów
- d. Rozwijanie kompetencji cyfrowych
- e. Bezpieczeństwo w Sieci
- f. Doradztwo zawodowe

Harmonogram realizacji Programu wychowawczo-profilaktycznego w roku szkolnym 2018/19

Obszar I: Przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym oraz zaniedbywaniu obowiązku nauki						
Zadanie	Forma i tytuł zadania	Cele	Odbiorcy	Terminy	Osoby odpowiedzialne	Efekt
Działania opiekuńczo-wychowawcze.	- Ewidencja uczniów wymagających szczególnej troski. - Ścisła współpraca pedagoga z wychowawcami i nauczycielami. - Stały kontakt z rodzicami uczniów (zebrania, kontakt poprzez Librusa, dyżur pedagoga i n-li). - Podejmowanie działań wobec uczniów szczególnej troski. - Współpraca z pielęgniarką szkolną, z poradniami specjalistycznymi. - Informacja w/s pomocy materialnej dla uczniów (organizacja, nadzór, dokumentacja - stypendia i zasiłki szkolne,	- rozpoznanie sytuacji rodzinnej i bytowej ucznia jako punkt wyjścia do optymalizacji pracy wychowawczej i opiekuńczej; - podniesienie poziomu opieki nad uczniami szczególnej troski, w tym ze SPE, uczniami w kryzysie emocjonalnym z trudnościami w nauce z innymi problemami. - pomoc uczniom w trudnej sytuacji materialnej; - wzrost świadomości i wiedzy, gdzie można uzyskać pomoc;	- uczniowie wymagający pomocy, ich rodzice, nauczyciele pracujący z uczniami wymagającymi pomocy;	Aktualizacja – początek roku oraz cały rok wg potrzeb.	W szkole pedagog, wychowawcy we współpracy z nauczycielami, Dyrektorem, Radą Rodziców i zewnętrznymi instytucjami pomocowymi.	- poczucie bezpieczeństwa psychicznego uczniów i ich rodziców; -uwzględnienie zaleceń PPP w pracy z uczniem, indywidualizacja metod wychowawczych i dydaktycznych;
	Dofinansowanie obiadów, wyprawka szkolna). - Współpraca z instytucjami pomocowymi (MOPS, GOPS, CEA.		- uczniowie w trudnej sytuacji materialnej;	Stypendia, zasiłki szkolne, wyprawka szkolna wg terminów instytucji odpowiedzialnych.	Pedagog, wychowawcy.	- pomoc w rozwiązaniu niektórych problemów materialnych;
				Cały rok wg potrzeb;	Pedagog wychowawcy nauczyciele Pedagog,	Wzrost poczucia bezpieczeństwa psychicznego uczniów i ich rodziców
Pomoc psychologiczno – pedagogiczna.	- Praca indywidualna z uczniem i rodzicem:	- wsparcie, pomoc w sytuacjach trudnych,	- uczniowie, rodzice, nauczyciele;	Cały rok	Pedagog nauczyciele	Uwzględnienie zaleceń PPP w pracy z uczniem,

	<p>rozmowy wspierające, konsultacje, porady.</p> <p>- Wstępna diagnoza, rozpoznanie zaburzeń i ew. skierowanie do placówki specjalistycznej.</p>	<p>kierowanie do placówek specjalistycznych;</p> <p>- rozpoznanie zaburzeń i podjęcie terapii w celu eliminacji lub zminimalizowania zaburzeń; monitorowanie zachowań uczniów i wczesne reagowania na zachowania niepożądane;</p>	<p>-uczniowie;</p>	<p>Cały rok</p> <p>- Opracowanie kart pomocy psychol.-pedagogicznej uczniów klas I – IX 2018</p> <p>Diagnoza potrzeb uczniów wobec szkoły (wg potrzeb)</p>	<p>pedagog nauczyciele</p>	<p>indywidualizacja metod wychowawczych oraz dydaktycznych</p> <p>- Stworzenie atmosfery życzliwości i zaufania w szkole</p> <p>- Pomoc, wsparcie i poprawa funkcjonowania ucznia w szkole</p>
	<p>-Konstruowanie i realizacja, wraz z zespołem nauczycieli uczących, programu pomocy dla uczniów z problemami.</p>	<p>- wsparcie i pomoc dla uczniów z problemami;</p>	<p>- uczniowie;</p>	<p>Cały rok wg potrzeb</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciele, pedagog,</p>	<p>Eliminowania zachowań niepożądanych</p>
	<p>-Współpraca z kuratorami sądowymi, MOPS, Sąd Rodzinny i innymi instytucjami.</p>	<p>monitorowanie zachowań uczniów i wczesne reagowania na zachowania niepożądane;</p>	<p>- uczniowie i rodzice;</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Pedagog</p>	<p>Wzrost poczucia bezpieczeństwa psychicznego uczniów ze SPE</p>
	<p>- Kontakt z nauczycielami w sprawie indywidualizacji i pracy z uczniem wg zaleceń PPP.</p>	<p>monitorowanie zaleceń PPP;</p>	<p>- uczniowie i nauczyciele;</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Nauczyciele wychowawcy pedagog</p>	<p>Poprawa wyników w nauce i bezpieczeństwo psych. uczniów</p>
<p>- Poprawa frekwencji i ograniczanie zjawiska wagarowania.</p>	<p>- Systematyczne monitorowanie frekwencji uczniów oraz realizacji obowiązku szkolnego.</p> <p>- Przestrzeganie procedur usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach szkolnych.</p> <p>-Bieżące</p>	<p>- poprawa frekwencji i ograniczanie zjawiska wagarowania;</p>	<p>- uczniowie;</p>	<p>Cały rok.</p>	<p>Wychowawcy, pedagog.</p>	<p>- poprawa frekwencji i wyników w nauce i zachowaniu;</p>

	<p>wyjaśnianie przyczyn nieobecności w szkole.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stały kontakt z rodzicami uczniów opuszczających zajęcia szkolne. - Zapoznanie uczniów i rodziców z konsekwencjom i wysokiej absencji na zajęciach. 					
<p>Terapia pedagogiczna.</p>	<p>Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne dla uczniów ze SPE.</p>	<p>- terapia obszarów zaburzonych, kompensacja i wyrównanie braków, wyrównanie szans;</p>	<p>- uczniowie ze SPE;</p>	<p>Cały rok 2 godziny, wg potrzeb</p>	<p>Pedagog – specjalista terapii ped.</p>	<p>- kompensacja braków, poprawa wyników w nauce, pozytywne efekty w sferze emocji</p>
<p>Praca z uczniem słabym.</p>	<p>Zajęcia wyrównawcze.</p>	<p>wyrównywanie braków;</p>	<p>- uczniowie potrzebujący pomocy ze względu na trudności w nauce;</p>	<p>Według uznania nauczyciela.</p>	<p>Nauczyciele</p>	<p>- wyrównanie braków i poprawa wyników w nauce</p>
<p>Praca z uczniem, któremu zostało przyznane nauczanie indywidualne.</p>	<p>Indywidualna praca dydaktyczna nauczyciela z uczniem.</p>	<p>- umożliwienie uczniowi realizacji nauki;</p>	<p>-uczniowie, którym zostało przyznane nauczanie indywidualne;</p>	<p>Wg przyznanych godzin.</p>	<p>Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniem.</p>	<p>- realizacja programu i uzyskanie promocja do następnej klasy</p>
<p>Rozwijanie umiejętności uczenia się.</p>	<p>Pogadanki, dyskusje, prelekcje na godzinach wychowawczych.</p> <p>Tematy: „Jak się uczyć?” ”Jak efektywnie pracować na lekcjach z przedmiotów ogólnokształcących „Jak efektywnie pracować na lekcjach z przedmiotów</p>	<p>- nabycie umiejętności uczenia się;</p>	<p>- uczniowie;</p>	<p>Na zajęciach z wych. i na zajęciach artystycznych. (ilość godzin ustalana indywidualnie dla klas)</p>	<p>Wychowawcy we współpracy z pedagogiem trenerzy zewnętrzni.</p>	<p>- wzrost efektywności uczenia się</p>

Zapewnienie rozwoju umiejętności wychowawczych nauczycieli.	artystycznych - Warsztaty doskonalące - rady szkoleniowe - wspieranie samokształcenia i rozwoju osobistego nauczycieli - współpraca z pedagogiem szkolnym	- wzrost umiejętności i kompetencji nauczycieli w obszarze wychowania	nauczyciele.	Cały rok wg harmonogramu rad szkoleniowych i szkoleń w różnych instytucjach.	Dyrektor, nauczyciele.	- podniesienie poziomu pracy wychowawczej w szkole; - poczucie bezpieczeństwa psychicznego nauczycieli; - wzrost aktywności i odpowiedzialności nauczycieli w obszarze dydaktyki i wychowania.
--	---	---	--------------	--	------------------------	--

Obszar II: Profilaktyka uzależnień i psychoedukacja

Zadanie	Forma i tytuł zadania	Cele	Odbiorcy	Terminy	Osoby odpowiedzialne	Efekt
- Profilaktyka uzależnień od narkotyków, dopalaczy - Profilaktyka uzależnień od alkoholu - Profilaktyka uzależnień od komputera, Internetu, telefonu kom. - Profilaktyka uzależnień od tytoniu - Profilaktyka uzależnień - dopalacze	- warsztaty - pogadanka - wykład, - dyskusja w ramach godzin wychowawczych	Przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, wzrost świadomości i wiedzy na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu, środków psychoaktywnych, komputera i Internetu, paleniem papierosów i braniem dopalaczy, świadomość, gdzie można znaleźć pomoc.	Uczniowie Rodzice Nauczyciele	Cały rok, zgodnie z harmonogramem Wychowawcy realizują określone tematy na godzinach wychowawczych (wpisują to do programów wych. swoich klas).	Wychowawcy, Pedagog, Trenerzy zewnętrzni Zajęcia z związane z uzależnieniem od komputera prowadzi n-l informatyki	- Ograniczenie zachowań ryzykownych - Wzrost świadomości związanej z uzależnieniami i zagrożeniami cywilizacyjnymi
	Współpraca z rodzicami kierowanie rodziców, w razie potrzeby, do placówek specjalistycznych w celu uzyskania pomocy konsultacje porady wsparcie	Eliminacja zachowań ryzykownych	Rodzice	Cały rok i wg potrzeb	Pedagog wychowawcy	Eliminacja zachowań ryzykownych
	-konsultacje pedagoga	Wsparcie i pomoc w	Uczniowie Rodzice	Cały rok	Pedagog	Eliminacja zachowań

Ochrona przed psychomanipulacją	- Współpraca z PPP i innymi instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem patologiom	przypadku sytuacji związanej z uzależnieniem Wsparcie i pomoc w przypadku sytuacji związanej z uzależnieniem	Uczniowie	Cały rok wg potrzeb	pedagog	ryzykownych Eliminacja zachowań ryzykownych
	- Współpraca z policją: i Strażą Miejską:	Wsparcie i pomoc w przypadku sytuacji związanej z uzależnieniem	Uczniowie	Zgodnie z harmonogramem K. M. Policji, wg potrzeb	Pedagog, Dyrektor	Eliminacja zachowań ryzykownych
	- Proponowanie młodzieży zajęć alternatywnych w szkole: zajęcia pozalekcyjne z przedmiotów artystycznych (malarstwo, rzeźba, zajęcia projektowe, teatr szkolny), plenery, wystawy, imprezy klasowe, szkolne itp.	Pokazanie alternatywnych form spędzania czasu i rozwijania zainteresowań	Uczniowie	Cały rok, zgodnie z harmonogramem zajęć nauczycieli Zgodnie z harmonogramem szkoły	Wybrani nauczyciele	Świadomość życia i tworzenia bez nałogów
	- zajęcia z wychowawcą, (prelekcja, dyskusja, praca z materiałami źródłowymi)	- Świadomość mechanizmów działania sekt i psychomanipulacji	Uczniowie	Zgodnie z programem dyd. i wych. klasy	Wychowawcy	Znajomość mechanizmów psychomanipulacji i wiedza, gdzie szukać pomocy

Obszar III: Promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie zasobów osobistych i umiejętności społecznych

Zadanie	Forma i tytuł zadania	Cele	Odbiorcy	Terminy	Osoby odpowiedzialne	Efekt
Rozwijanie umiejętności przestrzegania norm i zasad	- Przestrzeganie norm postępowania, prawidłowych relacji koleżeńskich, zasad zachowań adekwatnych do miejsca i sytuacji.	- Wdrażanie uczniów do przestrzegania zasad współżycia w społeczeństwie	Wszyscy uczniowie	Cały rok	Wszyscy nauczyciele	Poprawa zachowania

	<p>- Zwracanie uwagi na kulturę słowa i ścisła współpraca z rodzicami w tym zakresie</p> <p>- Promowanie pozytywnych postaw uczniów poprzez stosowanie pochwał, nagród, dodatkowych punktów w systemie oceniania</p>					
<p>Dbanie o właściwy rozwój emocjonalny rozwijanie zasobów osobistych i umiejętności społecznych</p>	<p>- Warsztaty umiejętności społecznych osobistych: -Lekcje z wychowawcą: (pogadanka, dyskusja, praca z materiałem źródłowym, film Szczególnie ważne tematy, to poczucie własnej wartości w zawodzie artysty plastyka w odniesieniu do wzorów osobowych artystów plastyków, Umiejętność samooceny, świadomość swoich mocnych stron - czynne uczestnictwo w kulturze</p>	<p>Rozwijanie umiejętności społecznych i zasobów osobistych</p>	<p>Wszyscy uczniowie</p>	<p>Cały rok wg harmonogramu pracy wych.</p>	<p>Pedagog, wychowawcy Trenerzy zewnętrzni</p>	<p>Świadomość własnych zasobów osobistych i nabycie umiejętności społecznych</p>
<p>Samorządność jako sposób i metoda na zaangażowanie, współodpowiedzialność i twórczy udział młodzieży w życiu szkoły Promocja i kształtowanie postaw prospołecznych,</p>	<p>- Wybory do SU i samorządów klasowych - Praca na rzecz klasy i szkoły, współorganizacja imprez szkolnych</p>	<p>Rozwijanie postaw prospołecznych uczniów -Przygotowanie do świadomego udziału w życiu społecznym, -Rozwijanie odpowiedzialności</p>	<p>Społeczność szkolna</p>	<p>Zgodnie z harmonogramem pracy szkoły programami</p>	<p>Nauczyciele</p>	<p>Wzrost aktywności i na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, wyłonienie liderów, - Rozwój</p>

obywatelskich, - Promowanie zdrowego stylu życia, wiedzy o higienie, żywieniu, pracy i wypoczynku	klasowych i patriotycznych (priorytet)	ości za sprawy publiczne - Rozwijanie postaw obywatelskich				postawy „otwartości” i wrażliwość na potrzeby innych - Potrzeba pracy dla innych
	Ślubowanie klas I Dzień Patrona Dni Otwarte Ostatni Dzwonek. Jasełka itp	Rozwijanie postaw prospołecznych uczniów	Uczniowie klas I społ szkolna Wszyscy uczniowie	X 2018 Zgodnie z harmonogramem Zgodnie z harmonogramem	Wychowawcy Wyznaczeni nauczyciele	- Integracja, - Promocja szkoły
	- Praca na rzecz środowiska lokalnego: wolontariat, Współpraca z przedszkolami i szkołami, udział w konkursach) - turystyka	-Przygotowanie do świadomego udziału w życiu społecznym, rozwijanie empatii	Chętni uczniowie	Zgodnie z harmonogramem	Chętni nauczyciele wychowawcy	- Rozwój osobisty uczniów - Promocja szkoły
- Lekcje z wychowawcą: pogadanki z elementami warsztatu, dyskusja, prelekcja, praca z materiałem źródłowym Tematy związane z higieną osobistą i psychiczną, właściwym odżywianiem i związane z tym choroby – anoreksja, bulimia, otyłość, znaczenie ruchu i aktywności fizycznej dla zdrowia	- Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje zdrowie i rozwój psychofizyczny -Wdrażanie do wartościowego spędzania czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze Propagowanie wśród uczniów zasad racjonalnego odżywiania się.	Wszyscy uczniowie	Zgodnie z programami wych. i dyd	Wychowawcy Wyznaczeni nauczyciele Trenerzy zewnętrzni	Wzrost świadomości i wiedzy związanej ze zdrowym stylem życia, wypoczynkiem i odżywianiem - Szacunek dla zdrowia własnego i cudzego	

Obszar IV: Bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne ucznia w szkole i poza szkołą

Zadanie	Forma i tytuł zadania	Cele	Odbiorcy	Terminy	Osoby odpowiedzialne	Efekt
- Zapoznanie uczniów, rodziców i nauczycieli z dokumentami ,	- Omówienie zasad zawartych w dokumentach regulujących	Zapewnienie bezpieczeństwa społeczności szkolnej	Społeczność szkolna	IX 2018 na zajęciach z wych. zebrań z	Wychowawcy Nauczyciele	Prawidłowa komunikacja i współpraca społeczności

regulaminami szkolnym - Określenie warunków współpracy nauczyciele-rodzice - Określenie warunków współpracy nauczyciele-uczniowie	życie szkoły na godzinach wych, zebraniach z rodzicami. - Omówienie regulaminów pracowni i systemu oceniania z danego przedmiotu - na I lekcji			rodzicami i pierwszych lekcjach w pracowniach przedmiotowych		szkolnej Bezpieczeństw o fizyczne i psychiczne uczniów, rodziców i nauczycieli
-Pomoc uczniom klas I i pomoc w adaptacji do nowych warunków	- Warsztat integracyjny - Tworzenie w klasie atmosfery życzliwości i poszanowania każdego członka zespołu - Ślubowanie klas I, inne imprezy klasowe i szkolne	Integracja klasy, pomoc uczniom w adaptacji do nowych warunków	Uczniowie klas I i inni wg potrzeby	IX/X	Pedagog, wychowawcy	Przyspieszenie procesu adaptacji do nowego środowiska szkolnego
	-Przedstawienie uczniom oraz rodzicom zakresu oferowanej przez szkołę pomocy, roli pedagoga szkolnego	Integracja , rozwijanie postawy aktywności i pracy na rzecz środowiska szkolnego	Uczniowie klas I	X	Wychowawcy Wyznaczeni nauczyciele	Integracja, wyłonienie uczniów będących liderami
	-Diagnoza sytuacji opiekuńczo-wychowawczej w klasach I w oparciu o analizę dokumentacji oraz ankiet, objęcie opieką uczniów wymagających wsparcia psychologiczno-pedagogicznego	Pomoc w szybkiej adaptacji uczniów klas I rodziców do nowego środowiska	Uczniowie i rodzice klas pierwszych	IX	Pedagog wychowawcy	-Przyspieszenie procesu adaptacji do nowego środowiska szkolnego, nawiązanie współpracy z rodzicami
Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą	- Dyżury nauczycieli podczas przerw - Współpraca z policją w przypadku	Poznanie uczniów i środowiska rodzinnego w celu szybszej pomocy w przypadku problemów	Uczniowie klas pierwszych	IX./ X Cały rok wg potrzeb	Pedagog wychowawcy	-Możliwość udzielenia szybkiej pomocy wychowawczej i opiekuńczej -Wzrost poczucia bezpieczeństwa uczniów klas I
		Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa -Wzrost świadomości uczniów	Uczniowie	Cały rok	Nauczyciele Pedagog Dyrektor	Ograniczenie sytuacji mogących stwarzać zagrożenie Wzrost

	<p>niepokojących sytuacji</p> <p>- Stosowanie regulaminowych nagród i kar</p> <p>- Lekcje wychowawcze (pogadanka z elementami warsztatu, dyskusja, film itp.) na tematy bezpieczeństwa</p> <p>Rady szkoleniowe dla nauczycieli:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stosowanie procedur postępowania w przypadku zagrożenia - Stosowanie zasad BHP w szkole 	<p>związanej z bezpieczeństwem fizycznym i psychicznym</p> <p>Kształtowanie pożądanych nawyków i postaw</p> <p>Podniesienie świadomości na temat bezpieczeństwa</p> <p>Uaktualnianie wiedzy na temat bezpieczeństwa w szkole</p>	<p>Wszyscy Uczniowie</p> <p>Uczniowie</p> <p>Nauczyciele</p>	<p>Cały rok</p> <p>Zgodnie z programem wych. klas</p> <p>Zgodnie z harmonogramem szkoleń i rad pedagogicznych</p>	<p>nauczyciele</p> <p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Dyrektor \koordynator ds. bezpieczeństwa</p>	<p>świadomości uczniów związanej z bezpieczeństwem fizycznym i psychicznym</p> <p>Poprawa zachowania</p> <p>Zachowanie zgodne z zasadami bezpieczeństwa</p> <p>Posiadanie umiejętności i aktualnej wiedzy na temat procedur postępowania w przypadku zagrożenia i zasad BHP</p>
<p>Przestrzeganie zasad BHP, szkolenia nauczycieli związane z obszarem bezpieczeństwa</p>	<p>- Diagnoza środowiska rodzinnego ucznia.</p> <p>- Objęcie indywidualną opieką psychologiczną - pedagogiczną uczniów przejawiających zaburzenia zachowania.</p> <p>- Utrzymywanie stałego kontaktu z instytucjami wspierającymi wychowawczo - opiekuńczą rolę szkoły (PPP, Sąd Rodzinny, kurator sądowy, policja).</p> <p>- stosowanie w praktyce dokumentów regulujących życie szkoły</p> <p>- Dziennik „Librus” jako</p>	<p>Wyeliminowanie zachowań będących w sprzeczności z zasadami bezpieczeństwa</p>	<p>Uczniowie</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Pedagog Wychowawcy Dyrektor</p>	<p>Ukształtowanie u uczniów pozytywnych zachowań i postaw</p>

	narzędzie stałego kontaktu nauczycieli z rodzicami i uczniami					
Obszar V: Szkoła plastyczna w kształtowaniu zrównoważonej i kreatywnej osobowości ucznia						
Zadanie	Forma i tytuł zadania	Cele	Odbiorcy	Terminy	Osoby odpowiedzialne	Efekt
- Twórczy udział młodzieży w życiu szkoły i środowiska - rozwój zasobów osobistych i postaw twórczych w środowisku szkolnym	<u>Plenery</u> : - jesienny i zimowy, inne plenery	- Rozwijanie zainteresowań sztuką -Kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, rozwój osobisty, rozwój zainteresowań	Uczniowie	Zgodnie z harmonogramem	Wyznaczeni nauczyciele	Wzrost aktywności twórczej młodzieży, uczestnictwa w życiu kulturalnym Rozwój zainteresowań i zasobów osobistych
	- Konkursy i wystawy szkolne i pozaszkolne:	- rozwój umiejętności plast. I postawy twórczej Rozwój zainteresowań i zasobów osobistych Praca na rzecz środow. lokalnego.	Uczniowie spoza szkoły I szkolni	Cały rok, zgodnie z harmonogramem	Wyznaczeni nauczyciele	Rozwój zainteresowań, umiejętności, motywacji do twórczości Zwiększenie zainteresowania a szkołą w środowisku
	<u>Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów</u> - historia sztuki - rysunek i malarstwo - rzeźba - teatr „Studio 03” - h. sztuki - Współpraca z ASP w Łodzi- Warsztaty, wykłady	Rozwój zainteresowań i zasobów osobistych	Chętni uczniowie	Zgodnie z harmonogramem zajęć	Wyznaczeni nauczyciele	Rozwój zainteresowań, umiejętności, motywacji do nauki i twórczości
	- Warsztaty kreatywności i myślenia twórczego	Rozwój zainteresowań i umiejętności uczniów	Uczniowie	Terminy wyznaczone przez ASP	Wyznaczeni nauczyciele	Rozwój zainteresowań, umiejętności, motywacji do nauki i twórczości Rozwijanie zasobów osobistych
	- Wystawy	Rozwijanie postawy twórczej	Uczniowie	Wg programu wych. klas	Trenerzy zewnętrzni Pedagog	Wzrost motywacji do uczestnictwa w kulturze
		Rozwijanie motywacji do uczestnictwa w kulturze	Społeczność szkolna	Wg harmonogramu	Wyznaczeni nauczyciele	

		zaangażowanie w sprawy promocji sztuki własnej i innych młodych twórców				Rozwijanie zasobów osobistych Promocja szkoły w środowisku
	Doradztwo zawodowe, warsztaty w szkołach	Rozwijanie postaw prospołecznych Promocja szkoły	uczniowie	Wg ustalonych terminów	Wyznaczeni nauczyciele	Wzrost umiejętności społecznych

Opracowała

Anna Więckowska-Kowalska (pedagog szkolny)

Harmonogram realizacji Programu wychowawczo-profilaktycznego został przyjęty przez Radę Pedagogiczną uchwałą w dniu 14 IX 2018 r.

- *Opracowanie – Zespół ds. Programu wychowawczo-profilaktycznego – w składzie:*

1. Anna Więckowska-Kowalska

2. Karolina Woszczyk